

НЕПЕРЕВЕРШЕНІ РОМАНИ ВІД КОРОЛЕВИ ДЕТЕКТИВУ!

Агату Крісті знають у всьому світі як королеву детективу. Продано близько мільярда примірників її творів англійською мовою, ще один мільярд — у перекладі 100 іноземними мовами. Вона — найпопулярніший автор усіх часів. За кількістю перевидань її книжки поступаються лише Біблії та творам Шекспіра.

Скоєно серію жахливих убивств. Вирішуючи, хто стане наступною жертвою, злочинець звертається... до абетки. У гру вступає неперевершений детектив Еркюль Пуаро. Перед кожним убивством невідомий надсилає детективові листа, в якому пише, де й коли знову проллється кров, проте поліція та Пуаро щоразу не встигають урятувати жертву. Ланцюжок доказів приводить до потенційного вбивці — непримітного комівояжера, продавця панчіч Александра Каста. Та раптом абеткова схема дає збій, і Пуаро розуміє, що вбивця — хтось інший...

www.agathachristie.com

www.bookclub.ua

ISBN 978-617-12-5126-7

9 786171 251267

Агата Крісті

УБИВСТВА ЗА АБЕТКОЮ

Класика англійського детективу

Агата Крісті

УБИВСТВА
ЗА АБЕТКОЮ

НЕПЕРЕВЕРШЕНІ РОМАНИ ВІД КОРОЛЕВИ ДЕТЕКТИВУ!

Агату Крісті знають у всьому світі як королеву детективу. Продано близько мільярда примірників її творів англійською мовою, ще один мільярд — у перекладі 100 іноземними мовами. Вона — найпопулярніший автор усіх часів. За кількістю перевидань її книжки поступаються лише Біблії та творам Шекспіра.

Скоєно серію жахливих убивств. Вирішуючи, хто стане наступною жертвою, злочинець звертається... до абетки. У гру вступає неперевершений детектив Еркюль Пуаро. Перед кожним убивством невідомий надсилає детективові листа, в якому пише, де й коли знову проллється кров, проте поліція та Пуаро щоразу не встигають урятувати жертву. Ланцюжок доказів приводить до потенційного вбивці — непримітного комівояжера, продавця панчіч Александра Каста. Та раптом абеткова схема дає збій, і Пуаро розуміє, що вбивця — хтось інший...

www.agathachristie.com

www.bookclub.ua

ISBN 978-617-12-5126-7

9 786171 251267

Агата Крісті

УБИВСТВА ЗА АБЕТКОЮ

Класика англійського детективу

Агата Крісті

УБИВСТВА
ЗА АБЕТКОЮ

Agatha Christie®

Грама Крісті

УБИВСТВА
ЗА АБЕТКОЮ

УДК 821.111
К82

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Перекладено за виданням:
Christie A. The ABC Murders: A Novel / Agatha Christie. —
London : HarperCollins, 2007. — 336 p.

www.agathachristie.com

Переклад з англійської *Надії Хаєцької*

Дизайн обкладинки

CreaLab

Creative Laboratory

AGATHA CHRISTIE, POI-
ROT and the Agatha Christie
Signature are registered tra-
de marks of Agatha Christie
Limited in the UK and else-
where. All rights reserved.

The ABC Murders © 1936
Agatha Christie Limited. All
rights reserved

Translation entitled «Убив-
ства за абеткою» © 2018
Agatha Christie Limited. All
rights reserved

- © Hemiro Ltd, видання укра-
їнською мовою, 2018
- © Книжковий Клуб «Клуб Сі-
мейного Дозвілля», худож-
не оформлення, 2018

ISBN 978-617-12-5126-7
ISBN 978-0-00-711929-5 (англ.)

Агату Крісті знають у всьому світі як королеву детективу. Близько мільярда примірників її творів продано англійською мовою, ще мільярд — у перекладі 100 іноземними мовами. Вона — найпопулярніший автор усіх часів. За кількістю перевидань її книжки поступають-ся лише Біблії та творам Шекспіра. Вона — автор 80 детективних романів та збірок оповідань, 19 п'єс і 6 романів, опублікованих під ім'ям Мері Вестмейкот.

Перший роман Агати Крісті — «Таємнича пригода в Стайлзі» — був написаний наприкінці Першої світової війни, в якій письменниця брала участь, перебуваючи у волонтерському медичному загоні. У цьому романі вона створила образ Еркюля Пуаро — маленького бельгійського детектива, якому судилося стати найпопулярнішим героєм у літературі детективного жанру після Шерлока Холмса. Цей роман був опублікований у видавництві «Бодлі-Гед» 1920 року.

Після цього Агата Крісті щороку видавала по книжці, а 1926-го написала свій шедевр — «Убивство Роджера Екройда». То була її перша робота, опублікована видавництвом «Коллінз», що започаткувала плідну й ефективну співпрацю, яка тривала 50 років

і спричинилася до створення 70 книг. «Убивство Роджера Екройда» стало також першою книжкою Агати Крісті, яка була інсценована — під назвою «Алібі» — і успішно поставлена на одній із лондонських сцен Вест-Енду. «Пастка на мишей», найславетніша п'єса письменниці, була вперше поставлена 1952 р. й не сходить зі сцени протягом найтривалішого часу в історії театральних вистав.

1971 р. Агата Крісті отримала титул Дами Британської Імперії. Вона померла 1976 р., а кілька її творів вийшли друком посмертно. Найуспішніший бестселер письменниці — «Сонне вбивство» — з'явився друком дещо згодом у тому ж таки році, після чого вийшли її автобіографія та збірки оповідань «Останні справи міс Марпл», «Пригода в затоці Поленза» й «Поки триває світло». 1998 р. «Чорна кава» стала першою з п'єс Агати Крісті, на сюжеті якої побудував свій роман інший автор, Чарлз Осборн.

*Джеймсу Воттсу,
одному з моїх найвідданіших читачів*

ПЕРЕДМОВА

*капітана Артура Гастінгса,
офіцера Британської імперії*

Цього разу я відійшов від своєї звичної практики описувати лише ті випадки та сцени, свідком яких був сам. Тому окремі розділи написані від третьої особи.

Хочу запевнити читачів, що події, описані в цих розділах, достовірні. Якщо я дозволив собі певну поетичну вольність, описуючи думки та почуття персонажів, то лише тому, що вважаю: я встановив їх із достатньою точністю. Можу додати, що все це «перевірив» мій друг, сам Еркюль Пуаро.

На закінчення скажу: якщо я надто детально описав деякі другорядні особисті стосунки, які виникли внаслідок цієї дивної серії злочинів, то саме тому, що ніколи не можна недооцінювати людську природу. Еркюль Пуаро свого часу дуже драматично показав мені, що романтика може бути побічним продуктом злочину.

Щодо розв'язання таємниці вбивства за абеткою можу лише сказати, що, на мій погляд, Пуаро проявив справжню геніальність, вирішивши задачу, зовсім не схожу на ті, що траплялися йому раніше.

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ

Лист

У червні 1935 року я повернувся з ранчо в Південній Америці, щоб провести приблизно півроку на батьківщині. Там для нас настали важкі часи. Як і всі інші, ми постраждали від економічної кризи. Я мав вирішити деякі справи в Англії, які, як гадав, могли успішно завершитися лише завдяки моєму особистому втручання. Дружина залишилася наглядати за ранчо.

Навряд чи варто згадувати, що, тільки-но прибувши в Англію, я кинувся шукати свого старого друга Еркуюля Пуаро.

Я знайшов його в одній із квартир із готельною обслугою в новобудові Лондона. Я звинувачував його в тому (і він погодився зі мною), що він вибрав саме цю будівлю лише через її строгі геометричні форми та пропорції.

— Саме так, мій любий друже, симетрія тут милує око, вам не здається?

Я відповів, що тут аж забагато прямих кутів, і, натякаючи на старий жарт, запитав, чи в цьому суперсучасному готелі курей не змушують нести квадратні яйця.

Пуаро щиро розсміявся.

— О, ви це пам'ятаєте? Шкода, та ні. Наука не змусила курей відповідати на запити сьогодення. Вони й досі несуть яйця різних розмірів та забарвлення.

Я з любов'ю подивився на друга. Він мав чудовий вигляд, наче ми бачилися лише вчора.

— Пуаро, ви в прекрасній формі, — сказав я. — Ви взагалі не постаріли. Насправді, якби це було можливо, я б сказав, що у вас менше сивих волосин, ніж колись.

Пуаро аж засяяв.

— І чому це неможливо? Так і є.

— Ви маєте на увазі, що ваше волосся із сивого стає чорним, а не навпаки?

— Точнісінько.

— Але це ж науково неможливо!

— Не зовсім.

— Тоді це щось екстраординарне. Це протиприродно.

— Як завжди, Гастінгсе, ви мила й наївна душа. Роки вас не змінили! Ви сприймаєте факт і відразу ж видаєте його пояснення, навіть не помічаючи, що це робите.

Я здивовано втупився в нього.

Не кажучи ні слова, він пішов у спальню й повернувся з пляшечкою, яку вручив мені.

Я взяв її, все ще не добираючи розуму.

На ній було написано:

Ревівіт поверне природний відтінок волосся. Ревівіт — не фарба. У п'яти відтінках — попелястому,

каштановому, золотисто-рудому, темно-русявому, чорному.

— Пуаро, — вигукнув я, — ви пофарбували волосся!

— О, нарешті до вас дійшло!

— То ось чому ваше волосся чорніше, ніж коли я вас бачив востаннє.

— Точно.

— Боже мій! — мовив я, відходячи від шоку. — Гадаю, коли я приїду наступного разу, у вас будуть фальшиві вуса. А може, й уже є?

Пуаро затремтів. Вуса завжди були важливими для нього. Він надзвичайно пишався ними. Мої слова зачепили його за живе.

— Ні, ні, справді, *mon ami*¹. Молю Бога, щоб той день був ще далеко. Фальшиві вуса! *Quel horreur!*²

Він енергійно посмикав їх, щоб переконати мене, що вони справжні.

— Вони все ще пишні, — сказав я.

— *N'est ce pas?*³ Ніколи в цілому Лондоні я не бачив вусів, що зрівнялися б з моїми.

«Ото вже запишався», — подумав я. Але нізачо в світі не сказав би цього, боячись засмутити Пуаро.

---

¹ Мій друже (фр.). (Тут і далі прим. пер.)

² Який жах! (фр.)

³ Хіба ні? (фр.)

Замість цього я запитав, чи й досі він при нагоді займається розслідуваннями.

— Мені відомо, — сказав я, — що ви покинули все багато років тому...

— *C'est vrai*¹. Я вирощував кабачки! Але сталося вбивство, і я послав кабачки до дідька. І відтоді — я чудово знаю, що ви зараз скажете: я мов примадонна, яка дає прощальний спектакль. І цей спектакль повторюється незліченну кількість разів!

Я розсміявся.

— Це правда. Щоразу кажу собі — це кінець! Та ні, з'являється щось нове! І мушу визнати, що зовсім не переймаюся тим, що не відійшов від справ. Якщо маленькі сирі клітини не тренувати, вони заіржавіють.

— Розумію, — сказав я. — Ви тренуєте їх помірковано.

— Авжеж. Я сам обираю. Для Еркюля Пуаро тепер самі лише «вершки»!

— І багато тепер «вершків»?

— *Pas mal*². Нещодавно я ледве врятувався.

— Від невдачі?

— Ні, ні. — Пуаро знітився. — Але мене, Еркюля Пуаро, мало не прикінчили.

Я присвиснув.

— Винахідливий убивця!

¹ Це правда (*фр.*).

² Чимало (*фр.*).

— Радше не винахідливий, а недбалий, — сказав Пуаро. — Саме так, недбалий. Але не будемо про це говорити. Знаєте, Гастінгсе, я значною мірою сприймаю вас як свій талісман.

— Справді? — спитав я. — Чому це?

Пуаро не відповів на запитання прямо. Він продовжував:

— Коли я почув, що ви повертаєтеся, відразу ж сказав собі: щось трапиться. І ми вийдемо на полювання, ми двоє, як у старі добрі часи. Але якщо так, справа буде нетипова. Має бути щось... — він схвильовано махнув рукою, — щось *recherché*¹ — особливе — *fine*²...

В останнє слово він вклав усю його своєрідність, що не надається до перекладу.

— Їй-богу, Пуаро, — сказав я. — Можна подумати, що ви замовляєте вечерю в «Рітці».

— Тимчасом як злочин не можна замовити? Ваша правда, — зітхнув він. — Але я вірю в щастя, у фатум, якщо вам буде завгодно. Ваша доля — бути поруч зі мною й захистити мене від непростимої помилки.

— Що ви називаєте «непростимою помилкою»?

— Не помічати очевидного.

Я прокрутив цю думку в голові, так і не зрозумівши суті.

---

¹ Вишукане (*фр.*).

² Витончене (*фр.*).

— Що ж, — сказав за мить, усміхаючись. — І цей суперзлочин уже скоїли?

— *Pas encore*¹. Принаймні... це...

Він замовк. Стурбовано нахмурило чоло. Руки автоматично поправили кілька предметів, які я випадково зачепив.

— Я не впевнений, — сказав він повільно.

У його тоні було щось таке дивне, що я вражено глянув на нього.

Його обличчя все ще хмурилось.

Раптом, рішуче кивнувши, він перетнув кімнату й підійшов до письмового столу біля вікна. Навряд чи потрібно казати, як дбайливо там усе було підписано та розкладено по шухлядках, тому Пуаро відразу ж знайшов необхідне.

Він повільно підійшов до мене з листом у руці. Мовчки перечитав його й подав мені.

— Скажіть мені, *mon ami*, який висновок можна з цього зробити?

Зацікавлений, я взяв листа.

Його було написано друкованими літерами на цупкому білому папері.

Містере Еркюлю Пуаро,

ви тішите себе тим, що можете розкрити таємниці, які занадто складні для нашої нещасної,

---

¹ Поки що ні (*фр.*).

твердолобої англійської поліції. Побачимо, містере Велемудрий Пуаро, які ви розумні. Можливо, ця робота видасться непростою. Поглядайте на Ан-довер двадцять першого числа цього місяця.

Ваш Абеткар

Я подивився на конверт. Адресу також надрукували.

— Простампували в Лондоні, — сказав Пуаро, коли я звернув увагу на штамп. — Ну, і яка ваша думка?

Я лише знизав плечима й повернув йому листа.

— Гадаю, якийсь божевільний.

— Це все, що ви можете сказати?

— А хіба, на вашу думку, це не схоже на божевільного?

— Так, мій друже, схоже.

Його голос був похмурий. Я зацікавлено подивився на нього.

— Пуаро, ви сприймаєте це надто серйозно.

— Божевільного, *mon ami*, треба серйозно сприймати. Божевілля — річ дуже небезпечна.

— Так, звісно... Про це я не подумав. Та я хотів сказати, що це нагадує якийсь ідіотський розіграш. Може, якийсь намулений ідіот залив за комірць.

— *Comment?*¹ Що зробив?

— Нічого, такий вираз. Я про хлопця, який «під мухою». Чорт забирай, про того, хто надто багато випив.

---

¹ Як? (фр.)

— *Merci*¹, Гастінгсе, фраза «під мухою» мені знайома. То, як ви кажете, може, там нічого більше й немає...

— Але ви думаєте, що є? — запитав я, вражений невдоволенням у його голосі.

Пуаро з сумнівом похитав головою, але нічого не сказав.

— Ви вжили якихось заходів?

— Що тут можна вдіяти? Я показав його Джеппу. Він такої само думки, як і ви. «Тупий розіграш» — ось його слова. У Скотленд-Ярді такі листи отримують щодня.

— Але цей лист ви сприйняли серйозно.

Пуаро повільно мовив:

— Щось у цьому листі, Гастінгсе, мені не подобається. Попри все, його тон привернув мою увагу.

— Але що?

Він похитав головою, взяв листа і знову сховав його у письмовий стіл.

— Якщо ви справді так серйозно його сприймаєте, що б ви могли зробити? — запитав я.

— Ви — людина дії, як завжди! Але що я можу зробити? Поліція графства бачила листа, але не сприйняла його серйозно. Немає відбитків пальців. Не існує жодних підказок, щоб встановити можливого автора.

— Справді, залишилася лише ваша інтуїція.

— Ніякої інтуїції, Гастінгсе. Інтуїція — не те слово. Це мої знання та мій *досвід* підказують, що тут щось не так.

---

¹ Дякую (фр.).

Він почав жестикулювати, позаяк йому забракло слів. Потім знову похитав головою.

— Може, я роблю з мухи слона. У будь-якому разі залишається тільки чекати.

— Добре, двадцять перше припадає на п'ятницю. Якщо біля Андовера станеться величезне пограбування, тоді...

— О, це буде таким полегшенням.

— Полегшенням? — Я втупився в нього. Це слово, здається, зовсім сюди не пасувало. — Пограбування може викликати тривогу, але навряд чи полегшення! — сказав я.

Пуаро енергійно похитав головою.

— Помиляєтеся, мій друже. Ви не розумієте, про що я. Пограбування було б полегшенням, адже звільнило б мій розум від страху перед іншим.

— Перед чим?

— Убивством! — сказав Еркюль Пуаро.

РОЗДІЛ ДРУГИЙ

(Не від імені капітана Гастінгса)

Містер Александр Бонапарт Каст підвівся зі стільця й, жмурячись, оглянув обшарпану спальню. Його спина заціпеніла від тривалого сидіння, і він витягнувся на повен зріст. У цю мить випадковий спостерігач помітив би, що містер Каст насправді доволі високий чоловік.

Його сутулість та короткозорість справляли хибне враження.

Підійшовши до поношеного пальто, що висіло на дверях, він дістав із кишені коробку дешевих цигарок і сірників. Запалив цигарку й повернувся до столу. Витяг залізничний довідник, заглянув у нього й знову взявся до вивчення надрукованого на машинці списку імен, відтак одне з них відмітив «галочкою».

Був четвер, 20 червня.

РОЗДІЛ ТРЕТІЙ

Андовер

Мене вразило погане передчуття Пуаро щодо анонімого листа, якого він отримав, але маю визнати, що все це вискочило мені з голови, коли двадцять перше число таки настало, і згадав я про це лише коли мого друга навідав Джепп — головний інспектор Скотленд-Ярду. Ми знали інспектора з відділу карного розшуку вже багато років, і він щиросердечно привітав мене.

— Не може бути, — вигукнув він. — Це ж капітан Гастінгс повернувся з глушини... як її там? Як у старі добрі часи, ви разом із мсьє Пуаро. Маєте гарний вигляд, лише на маківці трохи порідшало. Та що вдієш, ми всі до цього йдемо. І в мене та сама проблема.

Я трохи поморщився. Адже був певен, що, завдяки старанності, з якою я зачісував волосся назад, на маківку,

залисину, на яку натякав Джепп, помітити було годі. Однак Джепп ніколи не був особливо тактовним, коли йшлося про мене, тому, зробивши добродушне обличчя, я погодився, що ніхто з нас не молодіє.

— За винятком мсьє Пуаро, — сказав Джепп. — Чудова реклама засобу для зміцнення волосся. А на обличчі як усе буяє, пишніше, ніж колись. Це ж треба в такому поважному віці стати знаменитістю. Замішаний у всіх голосних справах: убивствах у потягах, літаках, вищих колах, він скрізь — і тут, і там. Відтоді як пішов у відставку, Пуаро прославився.

— Я вже казав Гастінґсу, що я мов примадонна, яка щоразу дає прощальний спектакль, — усміхнувся Пуаро.

— Не здивуюсь, якщо ви закінчите тим, що розслідуватимете власну смерть. — Джепп щиро розсміявся. — А це ідея. Можна написати книжку.

— Доведеться це робити Гастінґсу, — сказав Пуаро, підморгуючи мені.

— Ха-ха-ха! Оце буде сміху, — реготав Джепп.

Я не міг зрозуміти, чому ця ідея здалася йому такою смішною. Зрештою, я вважав цей жарт нетактовним. Пуаро, мій давній друг, старіє. Навряд чи йому приємні жарти про наближення кінця.

Можливо, вираз обличчя якимось виказав мої почуття, тому що Джепп змінив тему.

— Ви чули про анонімного листа до мсьє Пуаро? — запитав він.

— Я показував його Гастінґсу, — відповів мій друг.

— Правда, — вигукнув я. — Це вилетіло мені з голови. Чекайте, а про яке число мова?

— Двадцять перше, — сказав Джепп. — Тому я й зайшов. Учора було двадцять перше. Із цікавості я ввечері телефонував у Андовер. Це таки розіграш. Нічого не сталося. Розбите вікно — дитина кидала камінці — та кілька випадків з п'яницями та дебоширами. Отже, цього разу наш бельгійський друг дав маху.

— Зізнаюся, що мені полегшало, — зізнався Пуаро.

— А ви добрячого галасу нарobili, — співчутливо сказав Джепп. — Боже, та ми щодня такі листи десятками отримуємо. Люди, яким немає чого робити, а в голові вітер свище, сидять та й пишуть. Але насправді вони не замислюють нічого лихого. Просто шукають яскравих відчуттів.

— Я й справді вчинив по-дурному, поставившись до цього так серйозно, — мовив Пуаро. — Не варто мені пхати носа в чужу локшину.

— Ви сплутали справи й вуха, — сказав Джепп.

— Прошу?

— Нічого, просто сплутали кілька приказок. Що ж, мушу йти. Маю справу на сусідній вулиці. Заберу викрадену коштовність. Просто зайшов по дорозі, щоб вас заспокоїти. Шкода змушувати ці сірі клітини працювати намарне.

З цими словами, щиро сміючись, Джепп пішов.

— А старигань Джепп не надто змінився, еге ж? — запитав Пуаро.

— Він постарів. Стає сивий, як туман, — відістив я.
Пуаро кашлянув і сказав:

— Знаєте, Гастінгсе, є один засіб. Його порадив мій перукар, надзвичайно винахідливий чоловік. Чіпляєте на голову накладку, а зверху зачісуєте власне волосся. Це не зовсім перука, як ви розумієте, але...

— Пуаро! — закричав я. — Кажу вам уперше й востаннє: я не хочу мати нічого спільного з гидкими винаходами вашого клятого перукаря! Що з моєю маківкою?

— Нічого, геть нічого.

— Схоже на те, що я *лисцю*.

— Зовсім ні! Зовсім ні!

— Звісно, через літню спеку там, в Америці, моє волосся трохи прорідилось. Але все повернеться, коли я застосую хороший тонік для зміцнення волосся.

— *Précisément*¹.

— Зрештою, яке до цього діло Джеппу? Він завжди був хамовитим. Ще й без почуття гумору. Із тих, хто сміється, коли вихопити крісло з-під людини, що саме сідає.

— Над таким чимало б сміялось.

— Надзвичайно нерозумно.

— Із погляду того, хто сідав, так.

— Що ж, — сказав я, коли повернулося самовладання. (Визнаю, що я уразливий, коли мова про густину мого волосся.) — Шкода, що справа з анонімним листом так нічим і не закінчилась.

---

¹ Точно (*фр.*).

— Цього разу я таки помилився. Думав, що лист пахнув смаленим. А то просто дурощі. Боже мій, я старію й стаю підозріливим, як сліпий сторожовий пес, що гавкає без причини.

— Якщо ми збираємося співпрацювати, треба шукати інший «елітний» злочин, — сказав я зі смішком.

— Пам'ятаєте, що ви одного разу сказали? Якби можна було замовити злочин, як замовляють вечерю, що б ви обрали?

Я відразу ж підіграв.

— Подумаймо. Що в нашому меню? Крадіжка? Фальсифікація? Ні, думаю, ні. Яюсь надто по-вегетаріанськи. Я за вбивство, криваве вбивство, звісно ж, із гарніром.

— Авжеж. Із *hors d'oeuvres*¹.

— А хто буде жертвою: чоловік чи жінка? Гадаю, чоловік. Якась шишка. Американський мільйонер. Прем'єр-міністр. Власник солідної газети. Місце вбивства... Як щодо старої доброї бібліотеки? Атмосфера там найбільш придатна. Щодо зброї — це може бути химерно вигнутий кинджал або тупе знаряддя, як от вирізьблений кам'яний божок.

Пуаро зітхнув.

— Звісно, є ще отрута, — сказав я. — Та це завжди вимагає певної обізнаності в темі. Чи револьвер — луна від пострілу пронизує ніч. Тоді ще одна чи дві вродливі дівчини.

---

¹ Закуски (*фр.*).

— Із каштановим волоссям, — пробурмотів мій друг.

— Ваш старий жарт. Одну з дівчат, ясна річ, несправедливо підозрюватимуть, а ще в неї має бути якесь непорозуміння з її хлопцем. Крім того, будуть і інші підозрювані: жінка в літах, чорнява та небезпечна, кілька приятелів чи суперників убитого, нічим не примітний секретар — темна конячка, здоров'як із безцеремонними манерами, кілька звільнених слуг або єгерів чи когось подібного і тупуватий детектив типу Джеппа. Що ж, мабуть, усе.

— Це ваша ідея про елітне вбивство?

— Бачу, ви не погоджуєтесь.

Пуаро сумно дивився на мене.

— Ви зробили чудовий огляд майже всіх написаних детективних історій.

— Гаразд, — сказав я. — А що б замовили *ви*?

Пуаро заплющив очі й відхилився на спинку крісла. Із його вуст полинуло воркотання.

— Дуже простий злочин. Без жодних ускладнень. Злочин у тихому домашньому колі, спокійний та *intime*¹.

— Як злочин може бути *intime*?

— Уявіть собі, — промуркотів Пуаро, — що четверо людей грають у бридж, а п'ятий, зайвий, сидить у кріслі біля каміна. Наприкінці вечора виявляється, що чоловік біля каміна мертвий. Один із чотирьох, коли йому випало бути тлумакон, підійшов і вбив його, в той час як

---

¹ Інтимний (*фр.*).

інші троє за грою нічого не помітили. Оце було б убивство. *Хто з чотирьох це зробив?*

— Що ж, — сказав я. — Не бачу тут нічого захопливого!

Пуаро з докором подивився на мене.

— Ні, бо немає вигадливо вигнутих кинджалів, шантажу, смарагду, який насправді — викрадене око божка, східних отрут, які не залишають слідів. У вас мелодраматична душа, Гастінгсе. Вам подавай не одне, а цілу низку вбивств.

— Визнаю, — сказав я, — що друге вбивство в книжці часто все оживляє. Якщо вбивство відбувається в першому розділі й треба прослідувати за алібі кожного персонажа аж до передостанньої сторінки, це трохи нудно.

Задзвонив телефон, і Пуаро підвівся, щоб відповісти.

— Алло, — сказав він. — Алло! Так, це Еркюль Пуаро.

Хвилину чи дві він слухав, а потім його обличчя змінилось.

Його частина розмови складалася з коротких незв'язаних фраз.

— *Mais oui*¹... Так, звісно... Так, ми приїдемо... Авжеж... Мабуть, так, як ви кажете... Гаразд, візьму. Тоді *à tout à l'heure*².

---

¹ Ну так (фр.).

² До скорої зустрічі (фр.).

Він поклав слухавку й підійшов до мене.

— Гастінгсе, це інспектор Джепп.

— Ну?

— Він щойно повернувся в Скотленд-Ярд. Є повідомлення з Андовера.

— З Андовера? — збуджено вигукнув я.

Пуаро повільно сказав:

— Знайшли вбитою стару жінку на прізвище Ашер, власницю невеличкої крамнички з тютюном та газетами.

Думаю, я почувався дещо розчарованим. Мій інтерес, що спалахнув при згадці про Андовер, раптово зник. Я очікував на щось фантастичне, надзвичайне! Убивство старої власниці тютюнової крамниці здавалося дещо жалюгідним і нудуватим.

Пуаро продовжував тим само повільним і серйозним голосом:

— Андоверська поліція вважає, що вони схоплять того, хто це зробив.

Я відчув новий спалах розчарування.

— Схоже, жінка мала погані стосунки зі своїм чоловіком. Він п'є, і норів у нього крутий. Він не раз погрожував убити її. Однак, — продовжував Пуаро, — зважаючи на те, що сталося, поліція хоче ще раз поглянути на анонімного листа. Я сказав, що ми з вами негайно вирушаємо в Андовер.

Мій настрій трохи покращився. Зрештою, яким жалюгідним не здавався б цей злочин, це було *вбивство*, а я давненько не перетинався зі злочинами та злочинцями.

Я майже не вслухався в наступні слова Пуаро. Та пізніше пригадав їх і зрозумів їхнє значення.

— Це початок, — сказав Еркюль Пуаро.

РОЗДІЛ ЧЕТВЕРТИЙ

Місіс Ашер

В Андовері нас прийняв інспектор Глен, високий блондин із приємною усмішкою.

Для чіткості розуміння коротко викладу сухі факти, пов'язані зі справою.

Злочин виявив констебль Дувер о першій ночі двадцять другого числа. Роблячи обхід, він поторгав двері крамниці й виявив, що вони відчинені. Увійшов і спершу подумав, що там нікого немає. Та, посвітивши ліхтариком за прилавок, помітив скорчене тіло старої. Поліцейський лікар, який прибув на місце злочину, визначив, що жінку вбили ударом по голові, ймовірно, коли вона нагнулася за пачкою цигарок із нижньої полиці за прилавком. Смерть настала вісім-дев'ять годин перед тим, як виявили тіло.

— Та ми змогли визначити час більш точно, — пояснив інспектор. — Ми знайшли чоловіка, який купив тут пачку тютюну о 17:30. А інший увійшов до крамниці о 18:05 і подумав, що вона порожня. Це обмежує момент вбивства періодом з 17:30 до 18:05. Поки що ніхто не бачив того типа Ашера поблизу крамниці, але,

звісно, шанси на це є. О дев'ятій вечора він був у «Трьох коронах» п'яний як чіп. Коли ми дістанемося до нього, затримаємо за підозрою в убивстві.

— Не надто приємна особа, інспекторе? — запитав Пуаро.

— Гидкий тип.

— Він не жив із дружиною?

— Ні, вони роз'їхалися кілька років тому. Ашер — німець. Колись працював офіціантом, але почав прикладатися до чарки і з часом втратив роботу. Його дружина якийсь час працювала прислугою. Її остання робота була кухаркою-економкою у старій леді, міс Роуз. Вона виділяла гроші зі своєї зарплатні чоловікові, щоб він утримував себе, та він усе пропивав і приходив до неї на роботу влаштовувати сцени. Тому вона й пішла працювати до міс Роуз у Грейндж. Це віддалене місце, за три милі від Андовера. Він не міг туди часто ходити. Коли міс Роуз померла, залишивши місіс Ашер невелику спадщину, жінка відкрила свій тютюново-газетний бізнес — крихітну крамничку з дешевими цигарками, газетами та іншими дрібничками. Їй якраз вистачало на життя. Ашер час від часу заходив і ображав її, а вона, щоб позбутися його, давала трохи грошей. Він щотижня отримував п'ятнадцять шилінгів.

— Вони мали дітей? — запитав Пуаро.

— Ні. Та є племінниця, яка працює неподалік Овертона. Надзвичайно добра та серйозна молода жінка.

— То кажете, Ашер погрожував своїй дружині?

— Так. Він просто монстр, коли вип'є: лаявся і клявся, що розіб'є їй голову. Життя в місіс Ашер було непросте.

— Скільки їй було років?

— Близько шістдесяти. Дуже шанована та працююча жінка.

Пуаро похмуро запитав:

— На вашу думку, інспекторе, злочин скоїв той чоловік, Ашер?

Інспектор обережно прокашлявся.

— Надто рано робити висновки, містере Пуаро, але я хотів би почути особисто від Франца Ашера, як він провів минулий вечір. Якщо дасть задовільну відповідь — то й добре, а якщо ні...

Настала багатозначна пауза.

— Із крамниці нічого не зникло?

— Нічого. Гроші в касі. Ніщо не вказує на крадіжку.

— Думаєте, Ашер прийшов у крамницю п'яний, почав ображати дружину і зрештою вбив її?

— Це здається найбільш вірогідним. Але мушу визнати, сер, що я все ще хочу поглянути на того дивного листа, якого ви отримали.

Пуаро віддав йому листа, інспектор, хмурячись, прочитав його.

— Не схоже, що це Ашер, — сказав він нарешті. — Сумніваюся, що він ужив би слово «наша» до британської поліції, — хіба що намагався бути вельми хитрим, та я сумніваюся, що в нього на це вистачило розуму.

Крім того, він геть себе занастив. Його руки так трусяться, що він не зміг би чітко надрукувати літери. Папір доброї якості, та й чорнило теж. Дивно, що в листі вказане двадцять перше число цього місяця. Але, ясна річ, це може бути просто збіг.

— Так, це можливо.

— Але мені не подобаються такі збіги, містере Пуаро. Занадто точно збіглось.

Він на мить замовк. Чоло прорізала зморшка.

— Абеткар. Що то, в дідька, за Абеткар? Побачимо, може, Мері Дровер (це племінниця) зможе нам чимсь допомогти. Дивна справа. Якби не лист, я б із певністю ставив на Франца Ашера.

— Ви щось знаєте про минуле місіс Ашер?

— Вона родом з Гемпширу. Дівчиною почала працювати в Лондоні як прислуга. Там познайомилася з Ашером і вийшла за нього заміж. Їм, мабуть, тяжко жилося під час війни. Вона пішла від нього в 1922 році. Тоді вони ще жили в Лондоні. Жінка переїхала сюди, щоб утекти від нього, але Ашер пронюхав, де вона, й подався за нею, діймаючи через гроші...

Увійшов констебль.

— Так, Бріггсе, що там?

— Той чоловік, Ашер, сер. Ми привезли його.

— Гарзд. Де він був?

— Ховався у вантажному вагоні на запасній залізничній колії.

— Справді? Ведіть його сюди.

Франц Ашер був справді жалюгідним і неприємним суб'єктом. Він то голосно ридав, то шулився, то бісився. Його осоловілий погляд перебігав з одного обличчя на інше.

— Чого ви хочете від мене? Я нічого не скоїв. Який сором, який скандал, що ви привезли мене сюди. Свині, та як ви посміли? — Його тон раптом змінився. — Ні, ні, я не це мав на увазі. Ви б не образили бідного старого чоловіка. Не поведіться з ним жорстоко. Усі погано ставляться до бідного старого Франца! Бідний старий Франц!

Містер Ашер почав плакати.

— Годі, Ашере! — сказав інспектор. — Візьміть себе в руки. Я вас не звинувачую поки що. І ви не зобов'язані робити жодних заяв, якщо не хочете. Але, з іншого боку, якщо ви не маєте стосунку до вбивства вашої дружини...

Ашер урвав його. Його голос переріс у крик.

— Я не вбивав її! Я її не вбивав! Це все брехня! Кляті англійські свині, ви всі проти мене! Я не вбивав її, не вбивав!

— Ашере, ви часто їй погрожували.

— Ні, ні. Ви не розумієте. Це був жарт, просто жарт між мною та Алісою. Вона розуміла.

— Дуже смішний жарт! Ашере, може, таки скажете, де ви були вчора ввечері?

— Так, так, я все скажу. Я навіть не підходив до Аліси. Я був із друзями, з добрими друзями. Спершу ми були в «Семи зірках», а потім у «Рудому собаці».

Він швидко заговорив, запинаючись.

— Дік Вілловс, він був зі мною, і старий Карді, і Джордж, і Платт, і ще багато хлопців. Кажу вам, я навіть близько біля Аліси не був. Ach Gott¹, я кажу вам правду.

Його голос переходив у крик. Інспектор кивнув своєму підлеглому.

— Виведи його. Затриманий за підозрою.

— Не знаю, що й думати, — сказав він, коли виводили неприємного, тремтливого старого з озлоблено викривленою щелепою. — Якби не лист, я б сказав, що це він.

— А що за чоловіків він згадав?

— Погана компанія. Жоден з них не побоїться лже-свідчити. Не сумніваюся, що він провів із ними більшу частину часу. Все залежить від того, чи бачили його біля крамниці між 5:30 і 6:00.

Пуаро задумливо похитав головою.

— Ви впевнені, що з крамниці нічого не зникло?

Інспектор знизав плечима.

— Як сказати. Може, й узяли одну-дві пачки цигарок, та навряд чи за таке вбивають.

— І нічого, як би це сказати, не залишили в крамниці? Щось дивне, невідповідне?

— Там був залізничний довідник, — сказав інспектор.

— Залізничний довідник?

---

¹ О Боже (нім.).

ЗМІСТ

<i>Передмова капітана Артура Гастінгса, офіцера Британської імперії</i>	9
<i>Розділ перший. Лист</i>	10
<i>Розділ другий. (Не від імені капітана Гастінгса)</i>	18
<i>Розділ третій. Андовер</i>	19
<i>Розділ четвертий. Місіс Ашер</i>	27
<i>Розділ п'ятий. Мері Дровер</i>	33
<i>Розділ шостий. Місце злочину</i>	40
<i>Розділ сьомий. Містер Партрідж та містер Ріддел</i>	52
<i>Розділ восьмий. Другий лист</i>	59
<i>Розділ дев'ятий. Убивство в Бексгіллі-на-морі</i>	69
<i>Розділ десятий. Сім'я Барнардів</i>	81
<i>Розділ одинадцятий. Меган Барнард</i>	88
<i>Розділ дванадцятий. Дональд Фрейзер</i>	94
<i>Розділ тринадцятий. Нарада</i>	99
<i>Розділ чотирнадцятий. Третій лист</i>	108
<i>Розділ п'ятнадцятий. Сер Кармайкл Кларк</i>	118
<i>Розділ шістнадцятий. (Не від імені капітана Гастінгса)</i>	129
<i>Розділ сімнадцятий. Вичікування</i>	133
<i>Розділ вісімнадцятий. Пуаро виголошує промову</i>	141
<i>Розділ дев'ятнадцятий. «...Шведське янголятко»</i>	156

<i>Розділ двадцятий. Леді Кларк</i>	161
<i>Розділ двадцять перший. Опис убивці.</i>	174
<i>Розділ двадцять другий. (Не від імені капітана Гастінгса).</i>	181
<i>Розділ двадцять третій. 11 вересня. Донкастер.</i>	189
<i>Розділ двадцять четвертий. (Не від імені капітана Гастінгса).</i>	198
<i>Розділ двадцять п'ятий. (Не від імені капітана Гастінгса).</i>	201
<i>Розділ двадцять шостий. (Не від імені капітана Гастінгса).</i>	204
<i>Розділ двадцять сьомий. Донкастерське вбивство</i> . . .	207
<i>Розділ двадцять восьмий. (Не від імені капітана Гастінгса).</i>	215
<i>Розділ двадцять дев'ятий. У Скотленд-Ярді</i>	225
<i>Розділ тридцятий. (Не від імені капітана Гастінгса).</i>	229
<i>Розділ тридцять перший. Еркюль Пуаро ставить запитання</i>	231
<i>Розділ тридцять другий. І впіймати лиса</i>	240
<i>Розділ тридцять третій. Александр Бонапарт Каст.</i>	248
<i>Розділ тридцять четвертий. Пуаро пояснює</i>	256
<i>Розділ тридцять п'ятий. Фінал</i>	277

Літературно-художнє видання

КРИСТІ Агата
Убивства за абеткою
Роман

Керівник проекту *В. А. Тютюнник*
Відповідальний за випуск *О. В. Стратілат*
Редактор *І. М. Андрусяк*
Художній редактор *Ю. О. Дзекунова*
Технічний редактор *В. Г. Євлахов*
Коректор *О. Є. Шишацький*

Підписано до друку 11.06.2018. Формат 70x100/32. Друк офсетний.
Гарнітура «Literaturna», Ум. друк. арк. 11,61.
Наклад 3000 пр. Зам. № .

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: cop@ksd.ua

Віддруковано у ПрАТ «Білоцерківська книжкова фабрика»
09117, м. Біла Церква, вул. Леся Курбаса, 4
впроваджена система управління якістю
згідно з міжнародним стандартом DIN EN ISO 9001:2000

• за телефонами довідкової служби
(050) 113-93-93 (МТС); (093) 170-03-93 (life);
(067) 332-93-93 (Київстар); (057) 783-88-88

• на сайті Клубу: www.bookclub.ua
• у мережі фірмових магазинів
див. адреси на сайті Клубу або за QR-кодом

Надсилається безоплатний каталог

Запрошуємо до співпраці авторів
e-mail: publish@ksd.ua

**Запрошуємо до співпраці художників,
перекладачів, редакторів**
e-mail: editor@ksd.ua

**Для гуртових
клієнтів**

Харків
тел./факс +38(057)703-44-57
e-mail: trade@ksd.ua

Київ
тел./факс +38(067)575-27-55
e-mail: kyiv@ksd.ua

Одеса
тел./факс +38(067)572-44-28
e-mail: odessa@ksd.ua

Крісті А.

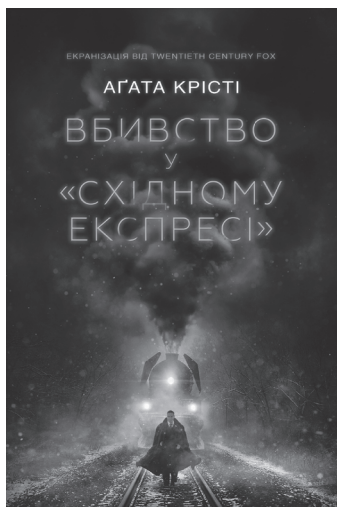
К82 Убивства за абеткою : роман / Агата Крісті ; пер. з англ.
Н. Хаєцької. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного
Дозвілля», 2018. — 288 с.

ISBN 978-617-12-5126-7

ISBN 978-0-00-711929-5 (англ.)

Скоєно серію жахливих убивств. Вирішуючи, хто стане наступною жертвою, злочинець звертається... до абетки. У гру вступає неперевершений детектив Еркуль Пуаро. Перед кожним убивством невідомий надсилає детективові листа, в якому пише, де й коли знову проллється кров, проте поліція й Пуаро щоразу не встигають урятувати жертву. Ланцюжок доказів приводить до потенційного вбивці — непримітного комівояжера, продавця панчіх Александра Каста. Та раптом абеткова схема дає збій, і Пуаро розуміє, що вбивця — хтось інший...

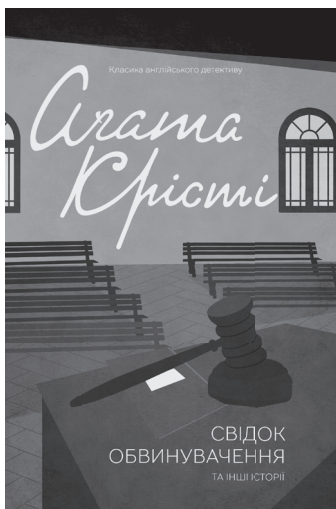
УДК 821.111

Еркуль Пуаро мусить терміново виїхати до Британії, але вільних місць у «Східному експресі» вже немає. Його виручає давній друг. Американець Ретчетт, що видається Пуаро надто підозрілим, просить детектива стати його охоронцем. Але той відмовляється. Уночі Пуаро весь час будитимуть різні звуки, а потім настане тиша — через снігові замети поїзд зупинився десь у Югославії, пасажирів нервують, а дивний містер Ретчетт лежить мертвим у своєму купе...

Багато хто в селі бажав смерті церковному старості, полковнику Протеро, і якось його застрелили просто в будинку вікарія, залишивши на столі годинник, що зупинився, і недописаний лист до господаря маєтку. Двері дому були навстіж розчинені, тож під підозрою всі, аж доки вбивця сам не приходив до поліції. Хтось інший, але тільки не досвідчена міс Марпл, повірив би, що злочин отак легко розкрити. Тим більше що у вбивстві зізнається ще одна особа...

До відомого адвоката звертається чоловік на ім'я Леонард Воул, якого звинувачують у вбивстві однієї літньої пані. Чоловік присягається, що нікого не вбивав. Стає відомо, що він мав приятні стосунки із загиблою, часто бував у неї вдома. За заповітом жінки містер Воул — головний спадкоємець її майна. А це серйозний мотив для вбивства. Під час судового слухання його дружина раптово починає свідчити проти чоловіка... Але навщо, якщо вона знає, що Леонард не винен?

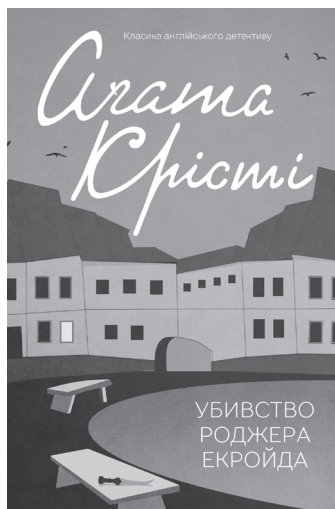

У маєтку Сонячний Ріг знаходять мертвою місіс Рейчел Аргайл. У вбивстві звинувачують її прийомного сина Джека. Його ув'язнюють, адже в чоловіка немає алібі. Через певний час доктор Артур Калгарі заявляє, що може надати це алібі. Але в'язень помер ще до початку судового розслідування. Калгарі сповнений рішучості за всяку ціну виправдати Джека, нехай навіть посмертно, однак родина Аргайл не бажає допомагати йому в розслідуванні. Несподівано відбувається ще одне вбивство.

У розкішному маєтку Стайлз-Корт несподівано помирає його заможна господиня — Емілі Інглторп. Хтось підсипав жінці смертельну дозу стрихніну. Головним підозрюваним оголошено чоловіка загиблї, який у разі смерті Емілі має успадкувати все майно. Але це було б занадто очевидно... І, звісно, відомий детектив Еркюль Пуаро не зацікавився б простою справою. Таємниці, які приховують кімнати маєтку, до снаги розгадати лише йому.

Еркюль Пуаро береться за чергове розслідування. В англійському містечку помирає дехто місіс Феррас, заможна вдовиця. Містяни вважають, що це самогубство, доки не знаходять убитим Роджера Екройда — вдівця, який збирався одружитися з місіс Феррас. Справа набуває цікавого повороту. Убивцею може виявитися будь-хто...